

De Openluchtschool van Merendree

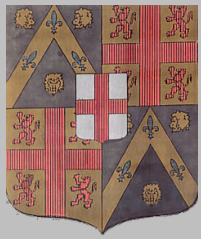

In een openluchtschool vindt het lesgeven zo veel mogelijk in de open lucht plaats. Deze scholen waren vooral bedoeld voor kinderen met tuberculose of aanleg daarvoor. Men meende dat een langdurig verblijf in de buitenlucht en op de buiten een gunstige invloed zou hebben op hun gezondheid.

Na Brussel was Gent een van de eerste steden in Europa die al vanaf 1892 initiatieven ontwikkelde om zwakke en arme kinderen naar de gezonde buitenlucht te sturen.

In het voorjaar van 1927 werd in het klooster van Merendree een bisschoppelijke openluchtschool ingericht. Van 1 maart tot einde april werd werden ruime eet- en slaappleatsen in gereedheid gebracht om een vierentwintigtal zwakke meisjes uit de verschillende katholieke lagere scholen van Gent op te vangen.

De Openluchtschool van Merendree

Vrij Onderwijs van Gent
Zijn Openluchtschool te Meerendree
Enseignement libre de Gand
Son Ecole de plein air à Meerendré
De Kapel - La Chapelle:

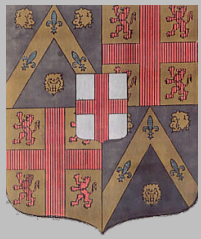

Vrij Onderwijs van Gent.
Zijn Openluchtschool te Meerendree
Enseignement libre de Gand.
Son Ecole de plein air à Meerendré
Aan t.spelen - Au jeu.

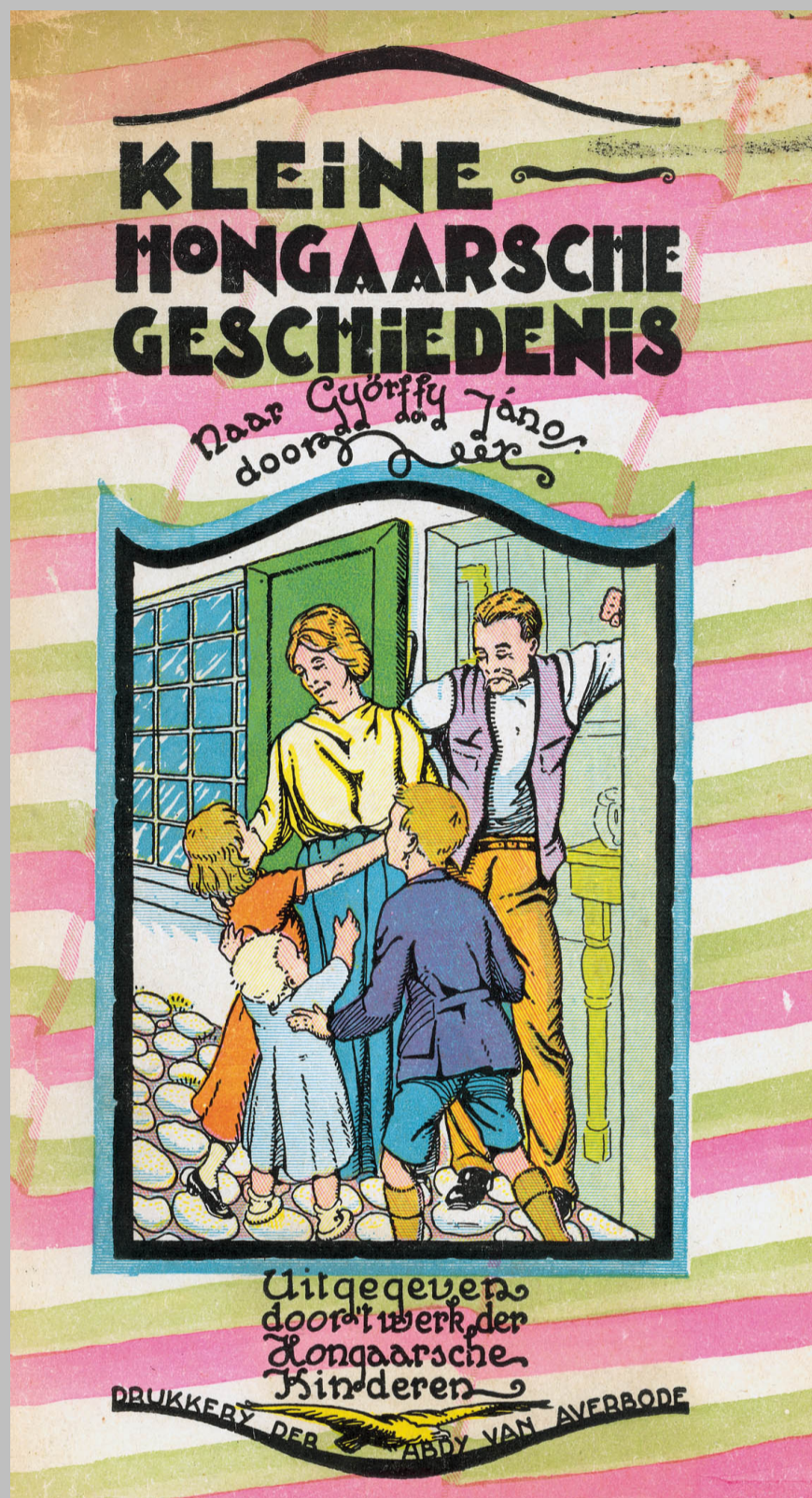

Vrij Onderwijs van Gent
Zijn Openluchtschool te Meerendree
Enseignement libre de Gand
Son Ecole de plein air à Meerendré
Op wandel - En promenade.

De eerste kinderen kwamen aan op 1 mei 1927. In de klooster kroniek lezen we: *“Voor de liefderijke zorgen der waarde Overste en Zusters, door de frisschen en gezonde buitenlucht, door de ruime en welverluchte plaatsen ter beschikking der kinderen, door de versterkende en welbereide spijzen, door de volledige rust, de dagelijksche wandelingen en spelen in open veld, bestatigen ouders, reeds bij een eerste bezoek, een werkelijke verbetering in den gezondheidstoestand hunner geliefde kleinen.”* De leerlingen van de openluchtschool volgden er onderwijs samen met de meisjes van Merendree. Vóór Pasen 1952 begon men het klooster af te breken en in dat jaar werd ook de openluchtschool stopgezet.

De Belgisch-Hongaarse kinderacties (1923-1927)

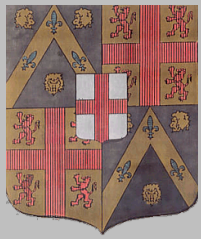

De dubbelmonarchie Oostenrijk-Hongarije viel na de Eerste Wereldoorlog uit elkaar. Hongarije viel ten prooi aan interne politieke crisissen en buitenlandse troepen vielen het land binnen. Een groot deel van de bevolking kwam in armoede terecht. Werkloosheid, honger, gebrek aan medicijnen en slechte huisvesting waren een realiteit voor veel gezinnen, waarbij kinderen het meest kwetsbaar waren. Het duurde niet lang voordat internationale organisaties aandacht besteedden aan hun moeilijke situatie

Negentig jaar geleden verbleef er in iedere gemeente in Vlaanderen wel een 'Hongaarke', zoals de kinderen met een gevoel van medeleven en een zweem van paternalisme vaak werden genoemd. In totaal kwamen meer dan twintigduizend Hongaarse kinderen in de jaren 1920 in het kader van een internationaal humanitair project enkele maanden bij een Belgisch gastgezin om 'aan te sterken'.

De Belgisch-Hongaarse kinderacties (1923-1927)

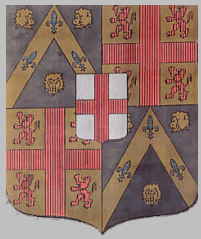

De migratie van de kinderen naar België werd zowel in het thuis- als in het gastland georganiseerd. De "Hongaarse Staatsliga voor Kinderbescherming" een caritatieve sociale instelling die in 1905 werd opgericht, was verantwoordelijk voor de administratie, de selectieprocedure, de medische controle en het vertrek van de kinderen uit Boedapest. In België werd "Het Hongaarsch Kinderwerk" opgericht onder de officiële bescherming van kardinaal Mercier.

Op 3 juni 1925 kwam op de Markt in Nevele een groep van 36 Hongaarse kinderen aan die werden ondergebracht bij diverse gezinnen in Nevele (30) en Poesele (6). De kinderen hadden een treinreis van vier dagen vanuit Boedapest achter de rug en arriveerden in Nevele met een blad op de buik gespeld met daarop hun persoonlijke gegevens en hun bestemming. Daar werden ze afgehaald door de vertegenwoordigers van de twee gemeenten en reisden ze door naar hun eindbestemming.

De meeste kinderen kwamen uit Boedapest of de randgemeenten van de Hongaarse hoofdstad. Kispest (Klein Pest), Ujpest (Nieuw Pest) en Rákospalota behoorden in 1925 tot de agglomeratie van Boedapest. In 1925 telde de Hongaarse hoofdstad en haar agglomeratie meer dan 1.250.000 inwoners. Het moet voor de Hongaarse kinderen dan ook echt een wereld van verschil zijn geweest om terecht te komen in dorpjes van tussen de 500 en de 3000 inwoners zonder gemotoriseerd verkeer met enkel een stoomtram als verbinding met de andere dorpen en de provinciehoofdstad. Na enkele maanden "aangesterkt te zijn" vertrokken de kinderen weer naar hun thuisland.

DE EERSTE WERELDOORLOG

Bij de Duitse inval in 1914 kwamen vanaf eind augustus veel vluchtelingen toe in Hansbeke, Landegem, Merendree en Nevele. Deze vluchtelingenstromen tekenden het dagelijkse leven. Hiervan zijn enkele getuigenissen bewaard.

Uit Hansbeke:

“Op het eind van de maand augustus 1914 werden 18 vluchtelingen uit het gasthuis van Mechelen in het godshuis van Hansbeke opgenomen. In de voormiddag van 13 oktober gingen vele dorpsbewoners met pak en zak op de vlucht voor het naderend oorlogsgeweld, de meesten tot in Zeeuws-Vlaanderen. Ook de 18 vluchtelingen uit het Mechels gasthuis spoedden zich naar Brugge.”

Uit Merendree:

“Wanneer in 1914 de groote wereldoorlog uitbarstte, was men genoodzaakt de kost- en werkschool te schorsen. De lokalen zouden voortaan ter beschikking gesteld worden van de vluchtelingen die vanaf de eerste dagen aankwamen. Een menigte hopelooze en bedrukte lizeden uit Mecehen werden hier geherbergd; alsook de Burgerwacht van Brusselse voorsteden. Uit het Moederhuis van Gent zond men ons 4 oude zusters met het gedacht hier in veiligheid te zijn. Eind september kwamen er vluchtelingen toe van Aalst, alsook uit Wetteren, waaronder de moeder van Zuster

Gemeente HANSBEKE

LIJST der vluchtelingen, allen uit Mechelen, verblijvende in de gemeente.

1. Puttemans, Jan-Baptist, Accaciastraat, 25.	42. Id. Theodoor, Heembund, 21.
2. Id. Jan, St. Jozefstraat, 15.	43. Van Lil, Maria id. 8.
3. Id. Jacob, id.	44. Verstappen, Constantia, id. 26.
4. Id. Maria, id.	45. Van de Velde, Charles, Capucienewest, 42.
5. Id. Barbara, Accaciastraat, 25.	46. Hellemans, Frans, Melaan, 42.
6. Id. Jacob, St. Jozefstraat, 15.	47. De Wit, Maria-Theresia, id.
7. Id. Jan-Bapt. id.	48. Bernaerts, Jean, Standhoekstraat, 1.
8. Id. Maria, Tervuerschesteeweg, 82.	49. Uytterhoeven, Josephine, id.
9. Id. Elisa, Accaciastraat, 26.	50. Id. Frans, id.
10. Id. Bertha, St. Jozefstraat, 15.	51. Id. Hendrik, id.
11. Verheyen, Maria-Paulina, Accaciastraat, 25.	52. Id. Maria, id.
12. Id. Marie, Kanonstraat, 38.	53. id. Victor, id.
13. Id. Guillaume, Mosselschelpstr, 6.	54. Lommen Van Lil, Jacob, Stamdokstraat, 13.
14. Id. Karel, id.	55. Lommen Van Lil, Jacoba, Stamdekstraat, 13.
15. Id. Pieter, id.	56. Id. id. Helena, id.
16. Moeyens, Maria, St. Jozefstraat, 15.	57. Id. id. Hendrika, id.
17. Wasseel, Louis, Mosselschelpstraat, 6.	58. Kaman, Leentje-Neeltje, id.
18. Van Linthoudt, Filip, Dobbelhuzen, 19.	59. De Buysse, Engelbert, Vaartdyk, 3.
19. Smekens, Anna - Catharina, Minderbroeder- gang, 18.	60. Id. Victor-Hendrik, id.
20. Smekens, Emilie, 't Veer, 14.	61. Id. Frans, id.
21. Id. Georges, id.	62. Van Win, Catharina, id.
22. Cypers, Marguer.-Marie, Groote Markt, 15.	63. Hartsens, W., Langenieuwstraat, 3.
23. Scheurs, Maria, 't Veer, 4.	64. Id. Jozef, id.
24. Id. Louis, id. 14,	65. Van Berchem, Désiré, id.
25. Id. Joanna, id.	66. Id. Jan, id.
26. Trouwkens, Maria, St. Jozefstraat, 15.	67. Holemans, Francisca, id.
27. Van Hoof, Marie, Mosselschelpstraat, 4.	68. Id. Jozef, id.
28. Id. Caroline, Sleutelstraat, 24.	69. Id. Willem, id.
29. De Bie, Julien, Blauwhondstraat, 12.	70. Storms, Gustaaf, Accaciastraat, 27.
30. Martens, Israël, Mosselschelpstraat, 4.	71. Id. Jan-Polidoor, id.
31. Id. François, id.	72. Id. Louise, id.
32. Présent, Isabelle, Sleutelstraat, 24.	73. Id. Augustinus, id.
33. Id. François, id.	74. Speeckaert, Elisabeth, id.
34. Lorez, Frans-Joseph, Heembund, 8.	75. Alewaters, Emilie, id.
35. Id. Theodoor, Id. 21.	76. Dujardin, Louis, id.
36. Id. Seraphina, id. 8.	77. Id. Jan, id.
37. Id. Marguerite, id.	78. Id. Philibert, id.
38. Id. Frans-Léon, id.	79. Id. Angela-Louise, id.
39. Id. Maria, id.	80. Duchâteau, Joseph, Cateleinstreet, 120.
40. Id. Albert, id.	81. Id. Jan, id.
41. Id. Germaine, id.	82. Id. Alfons, id.
	83. Geerickx, Hortense, id.

84. Liemans, Marie, Cateleinstreet, 120.	104. Verschaeve, Philomena, Mosselschelpstraat, 11.
85. Van Leeuw, Roger, id.	105. Cornelis, Frans-Karel, Melane, 32-34.
86. Jacobs, Frans, Kanoustraat, 38.	106. Peremans, Anna, id.
87. Id. Léopold, id.	107. Torfs, Catharina, id.
88. Id. Arthur, id.	108. Doek, Willem, Hnidevetterstraat, 50.
89. Id. Joanna, id.	109. Vlaminck, Odila, id.
90. Id. Leo, id.	110. Vincent, Victor, Schijfstraat, 15.
91. Id. Virginia, id.	111. Jandert, Odila, Mosselschelpstraat, 6.
92. Id. Isabella, id.	112. Verheyen, Joanna, id.
93. Id. Maria, id.	113. Opdebeek, Jeannette, id.
94. Id. Frans, id.	114. Mareels, Frans, Covijnstraat, 10.
95. Id. Maria, id.	115. Id. Gustaaf, id.
96. Id. Karel, id.	116. Van Gubergen, Maria, St. Jan Berchmansstr. 50.
97. Weus, Maria, id.	117. Lambrechts, Florentina, id.
98. Lens, Hendrik, Tervuersche steenweg, 82.	118. Kobenberg, Rachel, id.
99. Id. Paulina, id. id.	119. Engelbergis, Jan, Accaciastraat, 7.
100. Anthoons, Eduard, Mosselschelpstraat, 11.	120. Id. Jozef, id.
101. Id. Maria-Theresia, id.	121. Id. Antonia, id.
102. Id. Seraphina, id.	122. Id. Jan-Bapt. id.
103. Id. Hendrika, id.	

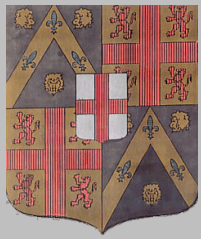
Bericht in het Fondsenblad van donderdag 10 september 1914

Uit Oost-Vlaanderen

Hansbeke. — Aangrijpende plechtigheid. Woensdag verleden werd de hier verblijvende Mechelsche familie Jacobs verrijkt met eenen frisschen zoon. M. Karel Van de Velde en juffer Melanie Wauters, beide van Mechelen, hier ook verblijvende, waren zoo gelukkig als peter en me er op te treden. 't Was een aandoenlijk oogenblik, als, onder eene toegestroomde menigte van vrienden en kennissen, Donderdag voormiddag de doopeling ter kerke werd gedragen en de veelbeteekende namen ontving van Karel-Leopold-Albrecht-Melanie.

Hij groeie op als dapperen Vaderlander!

Een tweede vluchtelingengolf vindt plaats in 1917 vanuit de streek rond Menen die steeds meer te lijden heeft onder het oorlogsgeweld. Op 21 juni 1917 telde Nevele 180 vluchtelingen op 3.454 inwoners, Vosselare 79 op 858 inwoners, Landegem 66 op 1803 inwoners en Poesele 48 op 608 inwoners.

Groot Nevele mee op de vlucht met de vluchtelingengolf op het einde van de Eerste Wereldoorlog

De Merendreese vluchtelingen in Lochristi - oktober 1918

In oktober 1918 vluchtte praktisch de ganse bevolking van de dorpen rond het Schipdonkkanaal samen met de nog aanwezige vluchtelingen. In Landegem en Merendree gebeurde dit op bevel van de Duitse Ortskommandant. Over Vinderhoute en Oostakker werden de dorpelingen naar Sint-Niklaas gebracht.

Een getuigenis van de 13-jarige Gilbert Waelput uit **Merendree**:

'... op 18 oktober, vijf dagen voor de slag werd gans het dorp geëvacueerd. We waren verplicht alles achter te laten. Alleen het noodzakelijkste konden we meenemen: wat klederen, wat slaapgerief en wat voedsel. Mijn jongere broer en ik – ik was toen 13 jaar – namen elk een schaap aan de leiband mede, in de hoop daarvan melk te kunnen drinken. Doch we waren nog niet lang onderweg of voorbijtrekkende Duitse legers trokken de leiband uit onze handen en leidden onze lieve Bettie en Bessie ter slachtbank. Onze vluchtroute liep langs Vinderhoute, Oostakker, Zeveneken, Lokeren, Belsele naar Sint-Niklaas. Onze groep bestond uit 198 personen uitgerust met kruitwagens, driewielkarren en een voermanswagen waarop de oude mensen en de kinderen mochten plaatsnemen. Vooraan de stoet reden drie Duitsers te paard, achteraan twee. Langs de Nieuwstraat kwamen we op de Grote Markt van Sint-Niklaas toe op 23 oktober in de voormiddag: een trieste, havenloze, afgematte, medelijdenopwekkende troep...'

In oktober-november 1918 was het de Nevelse bevolking die op de vlucht sloeg.

Uit het dagboek van Frans Van Maldeghem, een geboren Nevelaar, valt op te maken dat bij het doorbreken van het IJzerfront door de geallieerden, inwoners uit de streek van Menen-Roeselare op de vlucht sloegen en onder andere in **Nevele** een toevlucht vonden, bij mensen thuis of in de stallen. Dezelfde familie Van Maldeghem sloeg korte tijd later, wanneer de Duitsers zich tijdens hun terugtocht terugtrokken achter de oevers van het Schipdonkkanaal, zelf op de vlucht.

DE TWEEDE WERELDOORLOG

In de meidagen 1940 trokken honderden vluchtelingen door onze streek en verlieten de meeste inwoners van groot Nevele hun huizen op zoek naar veiliger oorden. Voor velen liep dit dramatisch af zoals in Meigem en Vinkt